

Aan de gemeenteraad

Agendapunt: 5.3/09092020

Zaaknummer: 580981

Roden, 20 augustus 2020

Onderwerp

Beleidskader Energieprojecten in het landschap

Onderdeel programmabegroting: Nee

Voorstel

1. De ingediende zienswijzen te verwerken, zoals aangegeven in de “Nota Zienswijzen Beleidskader Energieprojecten in het landschap”;
 2. Het Beleidskader Energieprojecten in het landschap gewijzigd vast te stellen;
 3. Het Beleidskader Energieprojecten in het landschap in werking te laten treden na bekendmaking.
-

Inleiding

De ambitie van de gemeente is een klimaatneutraal Noordenveld in 2040. Daarvoor moeten we nog veel doen, waaronder energie besparen en de energie die we gebruiken duurzaam opwekken. Op dit moment bestaat 10% van de energie in Noordenveld uit hernieuwbare energie. Hernieuwbare energie is schone, duurzame en onuitputtelijke energie die het leefmilieu geen schade toebrengt. In Noordenveld is dat met name energie uit zonnepanelen op daken.

Doelstelling/probleemstelling

Met alleen zonnepanelen op daken halen we onze duurzame doelen echter niet. We ontkomen er niet aan om te zoeken naar manieren om energie op te wekken in het landschap. Omdat we zuinig zijn op het landschap van Noordenveld willen we dat op een goede en maatschappelijk verantwoorde manier doen. De ruimtelijke karakteristieken van het landschap hebben we vastgelegd in de Noordenveldse Kwaliteitsgids. Deze gids geeft, vanuit de ruimtelijke karakteristieken richting aan ruimtelijke ontwikkelingen. Energieprojecten vallen onder deze ruimtelijke ontwikkelingen en vinden plaats in de directe woonomgeving van onze inwoners. We vinden daarom dat onze inwoners een prominente plaats en stem moeten krijgen in het ontwerpproces van concrete initiatieven. Daarvoor is het nodig dat er spelregels komen. Met vaststelling van het beleidskader heeft de gemeente een document dat de rol en positie van inwoners in energieprojecten in het landschap borgt.

Inhoud Beleidskader ‘Energieprojecten in het landschap

De spelregels die in december jl. zijn ontstaan, zijn opgenomen in het Beleidskader Energieprojecten in het landschap. De spelregels moeten gaan gelden voor projecten rond grootschalige energieopwekking met ruimtelijke gevolgen. Het beleidskader is opgebouwd uit een beschrijving van het speelveld waarbinnen energieprojecten in het landschap plaatsvinden. Verder bevat het beleidskader randvoorwaarden waaraan voldaan moet worden voordat een initiatief een project wordt. Daarna volgen de spelregels voor de wijze waarop inwoners bij Energieprojecten in hun woonomgeving betrokken moeten worden.

Beleidskader is een vertrekpunt en geen eindpunt

We vinden het belangrijk om aan te geven dat het beleidskader een vertrekpunt aangeeft en geen eindpunt schetst. De bedoeling is om aan de slag te gaan met de uitdaging die in het kader van de energietransitie en het realiseren van energieprojecten in het landschap op ons wacht. We zullen regelmatig kijken of alle partijen met de nieuwe spelregels in dit Beleidskader uit de voeten kunnen en of het beleidskader oplevert wat we ervan verwachten. Ook zullen we de ontwikkelingen in Nederland op dit gebied goed blijven volgen. Als dat nodig is zullen we de spelregels in de toekomst aanpassen. Het beleidskader bevat geen regels die in beton zijn gegoten. In concrete situaties kan van het beleidskader worden afgeweken. Daarvoor is wel vereist dat dit goed wordt gemotiveerd.

Regionale Energiestrategie

Op 2 oktober 2019 heeft uw gemeenteraad de Startnotitie Drentse RES 1.0 vastgesteld. In het raadsvoorstel bij deze startnotitie schreven wij dat de RES-Drenthe met betrokkenheid van inwoners, bedrijfsleven en belangenorganisaties wordt opgesteld. In de startnotitie staat een regionaal plan van aanpak voor communicatie en participatie aangekondigd. U heeft in uw vergadering op 2 oktober een motie aangenomen waarin u ons onder meer vraagt om inwoners vroegtijdig en adequaat te betrekken en ook in te zetten op lokaal eigenaarschap. Wij hebben daar invulling aan gegeven via het gesprek met inwoners over energieprojecten en de rol en positie van inwoners hierin. Het concept-beleidskader 'Energieprojecten in het landschap' is daarmee een eerste resultaat van onze inzet op communicatie en participatie.

Doorlopen proces

De gemeente heeft deze spelregels niet zelf, maar met hulp van inwoners bedacht. Het college heeft hiervoor een oproep geplaatst voor energieke meedenkers, die met ons over dit onderwerp willen meedenken. We hebben vervolgens met een werkgroep, bestaande uit Natuur- en Milieufederatie Drenthe, Energiecoöperatie Noordseveld en deze inwoners, de spelregels opgesteld. Bedoeling is dat iedereen die iets met energieopwekking in het landschap wil, hierin kan lezen wat hij moet doen om samen met de omgeving zijn project tot een succes te maken. De spelregels zijn het resultaat van vijf avonden met de werkgroep en een informatie- en discussieavond begin december 2019. Op deze avond heeft een grotere groep inwoners gereageerd op het voorwerk van de werkgroep en dit verder aangevuld.

Maatschappelijk draagvlak: inspraak

Vanaf 12 februari 2020 was de inspraakperiode van zes weken voor het ontwerp Beleidskader 'Energieprojecten in het landschap'. Het ontwerp Beleidskader heeft ter inzage gelegen in het gemeentehuis te Roden. Ook na de invoering van de corona-maatregelen heeft het ontwerp beleidskader ter inzage gelegen. Wel moest vanaf dat moment een afspraak worden gemaakt om het ontwerp in te kunnen zien. Het beleidskader was daarnaast terug te vinden op de website van de gemeente Noordenveld. Ook is het ontwerp beleidskader op verzoek toegezonden aan diegenen die daarom hebben gevraagd. Op 5 maart 2020 was er de mogelijkheid om tijdens een inloopavond met medewerkers van de gemeente over het Beleidskader 'Energieprojecten in het landschap' te praten.

De inspraakperiode heeft tot negen zienswijzen geleid. Ook verscheen tijdens de terinzagelegging van het Beleidskader het rapport 'Herverdeling onder Hoogspanning' van de Noordelijke Rekenkamer. Dit rapport betreft een onderzoek naar de verdeling van kosten en baten rond wind- en zonneparken in de provincie Groningen. De zienswijzen en het rapport van de Noordelijke Rekenkamer waren voor de gemeente Noordenveld aanleiding om juridisch advies in te winnen. In de Nota Zienswijzen Beleidskader Energieprojecten in het landschap zijn deze zienswijzen door het college van een reactie

voorzien en is geconcludeerd op welke wijze met de zienswijzen wordt omgegaan. Enkele zienswijzen en het juridisch advies hebben geleid tot aanpassing van het beleidskader Energieprojecten in het landschap. In de Nota Zienswijzen Beleidskader Energieprojecten in het landschap zijn deze aanpassingen toegelicht.

College en raad hebben beiden wettelijke bevoegdheden in ruimtelijke procedures. Het college verleent omgevingsvergunningen, de raad stelt bestemmingsplannen vast. Om die reden stellen beide het Beleidskader Energieprojecten in het landschap gewijzigd vast.

Adviesraad Duurzaamheid

1ste advies, 2 januari 2020

De adviesraad Duurzaamheid heeft met een delegatie deelgenomen aan de werkgroep Energieke meedenkers. Vervolgens heeft de adviesraad op 2 januari jl. advies uitgebracht op het concept Beleidskader. De adviesraad heeft aanbevolen om voor de leesbaarheid en toepasbaarheid een infographic rond het participatieproces te maken. Deze infographic is gemaakt en was tijdens de inspraak beschikbaar. Echter, door aanpassingen in het beleidskader, is deze infographic niet meer actueel. Na vaststelling van het beleidskader door uw raad, maken wij een hand-out met daarin de processtappen. Deze hand-out zit in het informatiepakket bij de eerste bewonersbijeenkomst als ergens een initiatief zich voordoet.

2^e advies, 27 mei 2020

Het na de inspraak aangepaste beleidskader hebben wij op 18 mei jl. naar de adviesraad Duurzaamheid gestuurd voor een tweede advies. Dat advies hebben wij 27 mei ontvangen.

Algemeen

De adviesraad geeft complimenten voor het inwinnen van juridisch advies en de verbetering van de teksten van het beleidskader. Volgens de adviesraad stelt het document reële eisen rond energieprojecten met oog voor de inwoners. Tegelijkertijd geeft het document speelruimte voor de gemeente om te handelen, ook als er geen consensus is met de omgeving.

Adviezen

De adviesraad adviseert over de volgende onderwerpen: toetsing integriteit, bepaling invloedsgebied, uitgangspunten gemeente en verslaglegging van het participatieproces. We geven hieronder per onderwerp een reactie.

- Integriteit: we stellen geen eigen gedragscode of inhoudelijke integriteitsbeoordeling op. De reden is dat hiervoor documenten en wettelijke mogelijkheden bestaan. In het beleidskader stond dat de Gedragscode Zon op Land alleen van brancheorganisatie Holland Solar is. Dit is niet juist. Ook de vereniging van omwonenden van energieprojecten NLVOW, Energie Samen (koepel energiecoöperaties), Greenpeace, Milieudefensie, Natuur & Milieu, de Natuur en Milieufederaties, Natuurmonumenten en de Vogelbescherming hebben deze gedragscode ondertekend. We hebben de teksten in het beleidskader hierop aangepast. Met daarbij de aanpassing dat men of lid van Holland Solar is of de gedragscode Zon op Land onderschrijft.
- Invloedsgebied: zoals we in het beleidskader schrijven, zijn er voor zonneparken en biomassa geen strikte afstandseisen. De Raad van State heeft hierover ook geen eenduidige uitspraken gedaan. De adviesraad vindt de 200 meter die in het beleidskader staat, een te kleine afstand. Dit is de afstand waarmee we beginnen. Per project kijken we of we deze afstand kunnen gebruiken of dat we de afstand groter of kleiner moeten maken. Dit schrijven wij ook in het beleidskader. In de zienswijzennota staan de redenen waarom de aanpak met cirkels uit het beleidskader is verdwenen.

- Uitgangspunten gemeente: we delen met de adviesraad dat de gemeente moet inzetten op autonome bepaling van het invloedsgebied en 50% lokaal eigenaarschap. De gemeente is verantwoordelijk voor de omgevingsvergunning of het bestemmingsplan en bepaalt wat hiervoor het invloedsgebied met belanghebbenden is. De eis over instemming van 2/3 van de inwoners hebben wij uit het beleidskader gehaald. Er stond in het concept-beleidskader: geen draagvlak bij omwonenden betekent automatisch geen planologische medewerking van de gemeente. Dat is juridisch en politiek niet juist. De gemeente besluit wat op een bepaald perceel wel of niet mag worden gebouwd en neemt daarbij de standpunten van omwonenden mee in haar afweging.
- Verslaglegging: initiatiefnemer(s) moeten aantonen dat zij een goed participatieproces hebben doorlopen. Dat doen zij via een participatieverslag. Dit verslag vragen wij als een verplicht document bij de vergunningsaanvraag. De verantwoordelijkheid voor een goed verslag ligt daarom bij initiatiefnemer(s). De gemeente toetst.

Aanpassing concept Beleidskader

Algemeen

Eén van de zienswijzen richt zich op de leesbaarheid van het concept beleidskader. De aanpassing van het beleidskader hebben wij aangegrepen om de tekst in begrijpelijker taal (bijna B1) te schrijven. Uit de reactie van de adviesraad blijkt dat we in die opzet zijn geslaagd.

Inhoudelijk

Wij vinden zorgvuldigheid bij energieprojecten in het landschap belangrijk. We zijn zuinig op het landschap van Noordenveld. Daarnaast vinden deze projecten plaats in de woonomgeving van onze inwoners. We vinden dat onze inwoners daarom een prominente plaats en stem moeten krijgen in het ontwerpproces. En wat ons betreft delen ze uiteindelijk mee in de opbrengsten van deze projecten. Om dat te bereiken hebben we het concept Beleidskader 'Energieprojecten in het landschap' gemaakt, waarin wij voorwaarden noemen voor een omgevingsvergunning of een nieuw bestemmingsplan.

Echter, bij de uitvoering daarvan moeten en willen wij rekening houden met wat juridisch mogelijk en haalbaar is. De formulering van sommige uitgangspunten in het concept Beleidskader zou op juridische problemen kunnen stuiten. Het gaat dan met name over wat wij wensen rond de volgende voorwaarden:

- minimaal 50% lokaal eigenaarschap;
- 2/3 van de geldige stemmen moet voor zijn en
- een verplichte bijdrage aan het gebiedsfonds.

Dit heeft geleid tot aanpassing van het Beleidskader Energieprojecten in het landschap. Lokaal eigenaarschap, (lokaal) draagvlak, de mogelijkheden van een gebiedsfonds en financiële participatie zijn voor ons onverminderd van belang. Wij zullen deze onderwerpen dan ook in het vooroverleg met initiatiefnemer(s) bespreken. Het beleidskader is daarvoor de basis. Alleen verandert het beleidskader van karakter: van sturend op vaste uitkomsten en het juridisch borgen van de gemaakte afspraken naar een procesagenda met verplicht te behandelen onderwerpen.

Voorop staat dat de gemeente op grond van de wet primair moet beoordelen of een project voldoet aan het criterium van een 'goede ruimtelijke ordening'. Naast deze ruimtelijke beoordeling of een omgevingsvergunning kan worden verleend of een bestemmingsplan kan worden vastgesteld, nemen wij zoveel mogelijk in onze afweging mee hoe initiatiefnemers onze inwoners in het proces hebben betrokken. Als wij vinden dat een initiatiefnemer aantoonbaar tekort is geschoten in dit proces, kan dat voor ons een reden zijn om planologische medewerking te weigeren. We merken daarbij wel op dat het weigeren van medewerking door de gemeente met als enige reden een gebrek aan (lokaal) draagvlak juridisch niet is toegestaan.

Een vertrekpunt, geen eindpunt

We vinden het belangrijk om aan te geven dat het beleidskader een vertrekpunt aangeeft en geen eindpunt schetst. De bedoeling is om aan de slag te gaan met de uitdaging die de energietransitie en energieprojecten in het landschap van ons vragen. We zullen regelmatig kijken of alle partijen met de nieuwe spelregels in dit beleidskader uit de voeten kunnen en of het beleidskader oplevert wat we ervan verwachten. Ook blijven we de ontwikkelingen in Nederland op het gebied van participatie en lokaal eigenaarschap volgen. In de Drentse RES gaan we werken aan regionale aanpak hiervoor, waarmee we landelijke discussies over dit onderwerp willen voeden. Als dat nodig is, zullen we onze eigen spelregels in de toekomst aanpassen.

Het beleidskader bevat geen regels die in beton zijn gegoten. In concrete situaties kan van het beleidskader worden afgeweken. Daarvoor is dan wel vereist dat dit goed wordt gemotiveerd.

Kosten

Niet van toepassing

Tijdpad

Na vaststelling door uw raad treedt het Beleidskader Energieprojecten in het landschap in werking na bekendmaking.

Ter inzage liggende stukken

- Het Beleidskader Energieprojecten in het landschap
- De Nota zienswijzen Beleidskader Energieprojecten in het landschap
- De 9 geanonimiseerde zienswijzen

VERTROUWELIJK:

- Lijst met indieners van zienswijzen
 - Advies Adviesraad duurzaamheid d.d. 27 mei 2020
 - Advies PlasBossinade d.d. 22 april 2020
-

Burgemeester en wethouders van de gemeente Noordenveld,

Klaas Smid, burgemeester

Marinus van der Wal, directeur – secretaris

Overleg Raadscommissie

Dit voorstel is besproken in de oordeelsvormende vergadering van de Raad op 1 juli 2020

De commissie:

- spreekt over een moeilijk leesbaar stuk.
- Ziet in meerderheid liever geen grote wind- en zonneparken in de gemeente ontstaan. Is voorstander van lokaal eigenschap maar voorziet dat dit juridisch moeilijk afdwingbaar is. Wijst op belang van goede beleidskaders.
- Vindt participatie bij uitwerking belangrijk.
- Oppert de mogelijkheid voor het instellen van een klankbordgroep.
- En stelt diverse vragen.

Het college

- Legt uit dat de stukken op B1 niveau geschreven zijn maar dat het een ingewikkeld onderwerp is.
- Lokaal eigenschap ook de wens van het college is. Juridisch afdwingbaar is lastig.
- Wijst erop dat het juridisch proces zorgvuldig moet plaatsvinden.
- Extra beeldvorming over de juridische mogelijkheden is een optie.
- Initiatiefnemers met de omwonden de plannen moeten bespreken.
- Grote wind- en zonneparken onder de omgevingsvisie vallen. Maar dergelijke parken op voorhand niet uitgesloten worden. Hierover in gesprek gaat met inwoners.
- Het landschap leidend is en daarvoor is de kwaliteitsgids belangrijk (opnemen kaders)
- Plan valt voor een groot deel onder de Omgevingsvisie.
- Meldt dat de Raad moet besluiten over de projecten. Projecten staan nu 'on hold' maar gaan straks open.
- Biomassa kan een energieproject in het landschap zijn.

B.J. Epema, plv. voorzitter

H. Johannes-Wolters plv. griffier

No: 5.3/09092020

Onderwerp: Beleidskader Energieprojecten in het landschap.

De Raad van de gemeente Noordenveld,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 2 juni 2020;

gelet op de bepalingen van de Wet ruimtelijke ordening, de Omgevingswet, de Gemeentewet en de Algemene wet bestuursrecht,

B E S L U I T

- De ingediende zienswijzen te verwerken, zoals aangegeven in de “Nota Zienswijzen Beleidskader Energieprojecten in het landschap”
- Het Beleidskader Energieprojecten in het landschap gewijzigd vast te stellen
- Het Beleidskader Energieprojecten in het landschap in werking te laten treden na bekendmaking.

Roden, 9 september 2020

De Raad van de gemeente Noordenveld,
Voorzitter,

griffier,